

Magyar Hírmondó.

49.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
16-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

A' *Moguntziai* Komendánsnak, Ts. K. Generális *Neunak* Tudósítása szerént: hat Tisztek, és 72 Köz-katonák hullottak el Dec. első napján *Zahlbachnál*, az eggyesült Hatalmasságok' részéről; 17 Tisztek, 's 359 Köz-emberek meg-sebesedtek; eggy Tiszt, 's húz Köz-emberek fogságba estek, 41-en pedig el-tűntek. Ló, 15 hullott el; és 24 esett sebbe. — Négy 4 fontos ágyút, és eggy lovasság-haubittzát vittek el a' *Zahlbachi* Redutból a' Frantziák.

A' Gazette des Deux-ponts tímű Újságból, melly most *Mannheimban* nyomtatódik: iktattuk vala a' múltt postán *Hírmondónkba* a' *Mannheimi* levelet. Eggy tikkelyén ezen levélnek, olly változtatást teszen maga a' nevezett Újság, Dec. 4-dikén költt *Darabjában*, hogy a' helyett: — *hét és nyóltz ezer között lévönél* kell olvasni: *tizenhét és tizennyóltz ezer között lévönél*. — Ugyan ezen Újság szerént, *Mühl-au Szigetbe*, melly, *Mannheim* előtt

G g g

vagyon, eggynehány bombikat vettettek a' Frantziák, Decemb. 3. dikán délután, a' *Friesenheimi* erdő előtt lévő Batteriájokból: de a' *Mühl-au* Szigetben dolgozó Palatinátusi Katonaság' Komendánsa, erősebben ágyúztatott vissza reájok; 's el-hallgatatta őket.

Américának S. Domingó nevezetű Szigetjéből, olly Tudósításokat vett közelébb a' *Londoni Udvar*, hogy *Touffaint* és *Lavaux* Frantzia Tisztek, kik úgy egyeztek-meg *Brisbane* Anglus Obersterrel; hogy *Genaves* nevű Kerületet által bocsátának a' *Nagy-Britanniai Felség'* birtokába, meg másolták ígéretjeket, hogy annál szerentsébben folytathassák újra az ellenségeskedést. Tettek is szert, ezen tsalárdkodássok által, némelly nyereségre; úgy-hogy *Grosz-Morne*, *Terre-Neuve*, és az egész vidék, mellyet el-foglaltak vala már az *Anglusok*; újra a' Frantziák' hatalmában vagyon. Birják még ezek, *Cap* Városát és Ki-kötő-helyét is; mellyben mindazáltal igen fogyasztja az Emberek' számát naponként az éhség; és az úgy nevezett Sár-ga-hideglélés. Ezen betegség' nemétől ellenben egészen meg-szabadúlt már *Port-au-Prince*, mellynek szomszédságában, naponként való diadalmaik vagynak még mindég az Anglusoknak, a' Frantziákon.

Guadeloupe Szigetéből *Américának*, egy Levél útasítódott Septemb. 15. dikén

Londonba, olly Híradással, hogy még akkor, nem verték mind ki a' Frantziákat, *Guadeloupéból*; az Anglusok — mint az előbbeni Tudósítások bizonyították.

Frigyes-Belgyiomból —

Fridrik Orániai Hertzeg, ki, a' Battyával, az örökös Hertzeggel együtt, sok rendbeli próbáit adta, a' maga vitézi bátorságának, 's okosságának: azzal az alkalmatossággal is, midőn el-kellett hagyni *Nimwegent*, igen buzgóan tette mindenütt a' jó rendeléseket, melly foglalatoskodása közben, az a' szerentsétlenség történt rajta, hogy le-bukott véllé a' lova, egy hegyről. Minden azt gondolta, hogy oda lett a' Hertzeg; hanem még is szerentsére, nem kapott semmi nagy sérelmet.

A Leydai Újságnak 28 dik Dec. ri Darabjából: „Némelly Tudósítások szerént, a' *Nimwegeni* Fr. Komendáns, tsónakra ült egy Trombitással együtt, 's által evezvén a' *Waal* vizen, fel-órányi járó földre ezen vízhez, Konferentziát (Beszélgetést) tartott, *York* Anglus Királyi Hertzeggel, Nov. 20-dikán. — Mi lett légyen a' tárgya ezen Beszélgetésnek, nem tudódik: annyit bizonyosan lehet írni, hogy a' miőlattól fogva, el-foglalák *Nimwegent* a' Frantziák: nem követnek el egyéb ellenségeskedést, azon készületeinkre való ágyúzásnál, mellyek a' végett tevődnek *St. Andre* Várunkban, hogy a' *Móza* vizen ált

tal, *Bommel* Szigetünkbe való hathatássok meg-gátoltassék. Úgy látszik, hogy újj ofstromhoz, nevezetesen *Bergen-op-Zoom*-nak ofstromlásához, éppen nem akarnak kezdeni. Hogy Nov. 9-dikén, egy *Frantzia* Tiszt érkezett légyen levéllel, *Bergen-op-Zoomi* Komendánsunkhoz, Generálmajor *Báró van der Duyn*hez: ez igaz, de a' levélben tsupán egy Lovas-Katonának visszaküldése vólt kérve, a' ki, valamit vétett, és hogy a' büntetést el-kerüllye: azért szökött által hozzánk.

A' *Leydai Újságnak* 2-dik *Dec. ri Darabjából*: „A' *Gravei* Örizet, olly alkura lépett Nov. 24-dikén a' *Fr. iákkal*; hogy szabadon mehet, és ezentúl is szolgálhat akárhol másutt. “

Spanyol-Országból —

A' *Madriti Újságban*, közre bortsáttatta az *Udvar*, Gróf *Union* vólt *Katalóniai Vezérnek* egy Tudósítását, mellyben, a' *Katonaság*' nyúl-szívűségének tulajdonítatik, hogy szerentsétlen ki-menetele vólt *Sept. 21-dikén*, a' *Monrochi* hegy ellen tett próbának. A' melly jó tanyát t. i. vitézül el-foglaltak vala a' *Spanyol* Katonák: úgy meg-hagyták azon magokat, kevés számú *Frantziák* által rémítettni, hogy nyakra főre szaladtak el. Büntetésre akarta ezért vonni Gróf *Union* a' vétkeseket: de a' *Tisztek*, olly hírtelenséggel, és általan fogva történtnek, mondották lenni a'

szaladást: hogy lehetetlen volna, egyenként ki-mutatni a' büntetésre méltókat. Minekokáért azt végezte a' Gróf, hogy az el-futott Katonaság közzül, minden tizedik ember ölettesék-meg, a' többek pedig, tartozzanak, *Orsót* fogni kezekbe, 's úgy masírozni el a' Sereg előtt: annakutánna pedig, küldődjenek az *Afrikai Várakba*. Igen kemény Törvényt adott ki egyszers-mind Gróf *Union*, az ollyatén Katonák ellen, a' kik, ezentúl el-múlhatatlan szükség nélkül, meg-szaladnak az ellenség előtt. A' ki-szabott Tizedelésnek (*Decimatzió*nak) hallása azonban, nagy zúdulást okozott a' seregben, melly is, egy hosszas Írásban igyekezett menteni magát, *Union* Grófnak szemre-hányásai ellen. Ez okon, tsak a' leg-vétkeesebb ötven Katonákra szállítódott le a' Tizedelés; melly szerént, öt személyeknek kellett volna meg-halni: de ezek közzül is háromnak, kegyelmet nyert, a' *Portugalliai Sereg-osztály*' Vezérje, *Forbes* Generális.

A' *Navarrai* és *Arragóniai* veszteségeknek okául is, a' Katonaság' bátortalan-ságát teszik magok a' *Spanyol* Generálisok.

Frantzia-Országból —

Dugommier Generálisban, egy olly szerentsés Hadi-Vezérjeket veszítették el a' *Frantziák*, a' ki, minekutánna *Tulont*, és a' *Roussiloni* Grófságot vissza-szerzette:

által vitte Népét a' *Pireneus* hegyeken *Spanyol-Országba*. Ezen Vezér' halálának környülállásairól, *Debbret* nevű Nzt - gyűlési Kommisszárius, Nov. 18 dikánj bortsátotta *Katalóniából* Tudósítássát *Parisba*, a' Közjóra ügyelő Deputátzióhoz, melly is, *Richard* Tagja által, Nov. 25-dik napján közöltette azt, a' Nzti - Gyűléssel. Ez a' summája a' Tudósításnak: „A' *Spanyol* Sereget meg-támadták tegnap jobb és bal felől Vitézeink: egy rézetske fegyveres-erőnk pedig, a' derekát (vagy közepét) tartotta annak szemmel. A' melly tsapatunk jobb kéz felől szállott szembe, az ellenségnek bal szárnyával: tökéletesen diadalmaskodott azon. Mennyire megyen a' nyertt ágyúk' száma, még nem lehet most meghatározni: hanem a' sátorok, 's egyéb tábori készülétek, a' mellyeket kaptunk, elégségesek lennének tíz ezer emberre. A' (Frantzia) Ki-költöztek, éppen ezen a' részen voltak a' *Spanyol* Seregnek, kikkel, úgy bántak Fegyveres-rokonaink, mint vezérelte őket, a' szörnyű bosszankodás, mellyet azok öntöttek ezekbe, magok eránt; de, el-fáradván kétség kívül az öldöklésben, meg-kegyelmeztek, ezer *Spanyolok'* 's *Portugallusok'* életének, a' kik fegyver nélkül vivődtek *Perpignanba*. — Bal szárnyunk is erőssen tusakodott az ellenségnek jobb szárnyával: de mivel különösen meg-erössítették több rendbéli

Földvárakkal, ezen tanyájokat a' Spanyolok: nem tehetette itt szerentséjét Népünk, melly, kevés számmal is vólt. — Nem tudjuk, mennyi embert vesztett az ellenség; de hogy sokat vesztett, főképpen jobb szárnyunk előtt: a' bizonyos. Mi fájlaljuk *Dugommier* Generálisnak el-esttét. A' fekete-hegyre jött vala fel a' Generális, hogy annál inkább láthasson mindent, 's erányosabban tehesse az intézeteket. Erre a' hegyre sok bombikat hányt az ellenség, mellyek közzül egyy, fejére esett a' Generálisnak, ki is, azonnal oda lett." — A' Nemzeti-gyűlés, mindjárt azt végezte: hogy a' Nagy-érdemű Hazafiak' temetőhelyében (a' *Pantheon*ban) emeltt Márvány-oszlopra fel kell jegyezni arany betűkkel a' *Dugommier* nevét. — Némelly Tagok kívántak arról is Nemzet-gyűlési Végzést hozatni, hogy a' *Napkeleti-Pirenéusi* Sereg, nem szünik meg, érdemessé tenni magát a' Haza eránt. — *Richard* így szóllott: „Ez a' Sereg nagy dologban foglalatoskodik mostan. Hadd hajtsa ő azt végre: és mikor végre-hajtotta: akkor jutalmaztassátok - meg. (Örvendezés követte, *Richard*nak ezen szavait).

Hufzonhatodik Septemberi Ülésében a' Fr. Nzti gyűlésnek, le *Tourneur* nevű Tag, következő értelmű Írását közlötte *Dutteil* Generálisnak: „A' *Khuánok* (Rojalisták), hozzánk állanak, így szóllván: —

Minthogy vége vagyon a' sok öldökléseknek: véget vetünk mi is, a' mi Rokonainkkal folytatott hadakozásnak. — Azt végezte a' N. Gy. örvendezve, hogy ezen Hír-adás tétessék közönségessé, nyomtatásban.

Elegyes Tudósítások.

Koblentzel által ellenben lévő *Thal-Ehrenbreitstein* nevű Városotskából Nov. 27-dikén: — „Tegnapelőtt a' *Treviri* Választó-Hertzegnek *Koblentzi* palotája előtt, eggy. Hadi-Kommisszáriussokat lövöldözték-meg a' Frantziák, kit a' Kollégai adtak-fel, hogy 150 ezer lívert lopott légyen *Metzi* Tisztviselő korábann, a' Ki-költözött Frantziák' ingó-bingó portékáiknak; és a' Közönséges-Társaság számára el-foglaltt magános jószágoknak árrából.

Londonból Nov. 21-dikén: — „Ezen Hónapnak 25-dik napjára, olly bizonyosan meg vala határozva az Ország-gyűlés' kezdődése; hogy még 13-dik Novemberben írtak vala már Ministerjeink a' magok Barátjaikhoz, 's hívták őket szokás szerént, hogy jelennének meg ő nállok 24-diken, és hallanak-meg előre, azt a' Beszédet, mellyet, következő napon fogna a' Király el-mondani a' Parlamentomban (Ország-gyűlésben). Történik azonban, hogy Nov. 18-dikan, eggy Kurír érkezett ide, *York* Hertzeg' fő quártélyából, *Arnheim*-ből, olly fontos Írásokkal; hogy azoknak

fel-olvasására, mindjárt össze-ültek a' Ministerek, és egésszen éjfél-utáni harmad-fél óráig maradtak együtt. A' mit végeztek; közlötte más nap reggel Hg *Portland* a' Királlyal; ki is azonnal Tanátsot tartott a' maga jelenlétében, melly Tanátsnak határozása a' lett; hogy halasztódjék el az Ország-gyűlés, 30-dik Decemberre. Már közönségesse is tevődött ezen határozás. — *Pitt* Úr, olly értelmét nyilatkoztatta vala ez alkalmatossággal, hogy jó lenne mentől elébb meg-tudni: mit itél a' Nemzet valósággal, a' hadnak folytatása, vagy félbe-szakasztása eránt, és ugyan ezért, éppen nem kellene el-halasztani az Ország-gyűlésnek már egyszer ki-szabott terminussát: de az ellenkezőt sürgetett vok-sok többen vóltak eggyel: azért is meg nem állhatott a' *Pitt* Úr' szava. “

„ Örökös Kir. Hertzegünknek, eggy *Braunsváji* Hertzeg-asszonnyal lejendő özfze-párosodása is, minden kétségen kívül vala már, úgymint a' melly, az Udvarnál is közönségesse tevődött vólt, szokott pompával; és Követ is neveződött vólt ki *Malmesbury* Lordnak személlében, a' ki, meg-kérné tzeremóniásan az említett Hertzeg-asszonyt, Örökös Kir. Hertzegünknek jövendöbéli Hitves-Társául: azonban ez a' Követtség is el-halasztódott, és nem lehet tudni, lessz e' valami az egéssz Házasság-ból is, avagy nem? “

„A' Ts. K. Udvarhoz, ismét *Eden Úr* választódott Rendkívülvaló-Követnek, 's 13-dik Novemberben meg is kapta már újj Tifztsége eránt a' Királyi Bizonyosság-levelet. “

„*Horne Tooke* is büntelennek itélték az Esküdtték. *Breatfordi* Prédikátorságot viselt vala *Horne Tooke* egygy időben, közel *London*hoz; és még akkor tsak *Hornenak* hivattatott: hanem egygy *Tooke* nevezetű tehetős Ember, halálra válván, minden Vagyonját *Hornenak* testálta, olly fel-tétel alatt, hogy soha, semmi hivatalt el ne fogadjon a' Minisztériumtól. *Horne* úgy annyira tellyesítette ezen fel-tételt, hogy még Prédikátori hivataljáról is mindjárt le-mondott, és a' *Tooke* nevet hozzá töldotta a' maga előbbeni nevéhez. — A' Királyi Fiskális által, *Horne Tooke* ellen mondott Vádoló-Beszédnek ez a' summája: „A' Vád-alatt-lévő, többed magával, egygy Ötze-esküvést formált, melly által veszedelembe hozódott a' Királynak drága élete. Ha az e' végre tzelozott vétkek közzül, tsupán egygyet lehetne is meg-bizonyítani: tartoztok (Esküdtték!) bünsnek itélmi a' Bé-vádolttat. Meg-engednétek e' a' mi Tartományunk' Konstitúziójának, fundamentomostól való fel-forgattását? Nem vólnátok e' inkább kézkek, fegyveres kézzel is védelmére lenni annak; ha kívántatnék. A' mit Ti, a' Konstitú-

zióért akarnátok tselekedni: azt akarta próbálni az ellen (t. i. a' fegyveres erőt) a' Bé-vádolttt másokkal egygyüvé-fogva le akarta ő tenni a' Királyt, 's erőszakosan szándékozott véget vetni a' törvényes Főbatalomnak. Illy tzeלבól támadta ő meg a' maga Társaival együtt, nem tsak a' Ministereket, mint Státus-Kormányozóit; hanem magát a' Konstitútziót is hibásnak mondotta lenni. Így okoskodott: Megkell vetni minden Igazgatás-formáját, melly, meg nem eggyez az Embernek eredeti jussaival. Ezen jussok megsértetnek az Angliai Igazgatás-formája által. Ezt is megkell tehát vetni. — Avagy nem tevődik e semmivé ez által a' polgári-engedelmes-ség? Mit kell Felség-bántásnak nevezni, ha ez nem a'? Éppen illy Ország-rontó állításokat vettek fel okoskodás-fundamentomainak a' Frantziák: 's látni való, hová vitték ezek őket. A' Konstitútzióról tanításokat tévő Társasáért, mellynek Tagja, vagy inkább Fundálója vala a' Bé-vádolttt, levelezett más hasonló Társaságokkal az Országban: némelleyek, ezen Társaságok közzül, nyilván leveleztek a' Fr. Orzági Nemzet-gyűléssel, kétség kívül azért, hogy itten is republikána Igazgatás formája állítódjék-fel: még a' hadnak el-kezdődése után se' szűntek meg ezen Társaságok, levelezést folytatni a' Frantzia Nemzeti-gyűléssel. — Hogy tzeלבlyck-

hoz képest hasonló zenebonát támaszthas-
 sanak ők itten, mint szintén a' Frantzia.
 Ország: Instántziákkal ostromlották az Or-
 szág gyűlést, azért ugyan a' mint mondot-
 ták; hogy a' Nép' képét viselőknék, vagy
 a' Parlamentom' Második - Táblája' Tagjai-
 nak választódása', és választódhatása' mód-
 jánn, jobbítást eszközölhessenek, melyet
 mindazáltal meg-nyerni, se' szándékjok
 nem vólt, se' reménységek. Hogy, ugyan
 azt akartak, a' mit a' Frantziák: meg-tet-
 tzik ez, az ő beszédjek-formájából, mel-
 lyet, a' Frantziáktól költsönöztenek. Már
 el vala nállok végezve, hogy Nemzeti-
 gyűlés állítódjék fel itten: melly tseleke-
 detjek által, nyilván meg-vetették az Or-
 szág-törvényeit; és törvényes Előljároi-
 kat El-nyomóknak, 's Haramiáknak ne-
 vezték. Akármint mondja a' Bé-vádolt,
 hogy ő a' maga személlére nézve, helyes-
 nek ítélte a' Királyi Igazgatásnak, és Örö-
 kös - Nemességnek meg-tartását. Ezt,
 szintűgy mondhatták magok menttségjekre,
 az 1715-dik és 1745-dik esztendőbeli pár-
 tosok; de azért tsak ugyan Felség bántók-
 nak itélődtek. A' leg-nagyobb gonosz-té-
 vő is palástolhatja így a' maga vétkét. Ha
 a' Bé-vádolt Barátja vólt a' Konstitúzió-
 nak: miért komendálta tehát az ellen,
Painenek, és *Barlownak* Írásait? Miért
 küldözgetett leveleket a' (*Párisi*) Jákobí-
 nus - Klúbbhoz, és Nemzeti-gyűléshez? —

Miért mondotta a' maga Írásaiban, hogy az Egyedül-uralkodók, és Árisztokraták, végekhez közelítenek? Miért vette-fel *Barret*, és *Saint-Andret*, honorárius (be-tsületért való Tagoknak) a' maga Társaságába? Illyetén tselekedetek ellen mit érhet az, ha a' Bé-vádolt, ellenkező-értelműnek mondja, vagy ha szintén bizonyítja is lenni magát? Vegyétek most gondolóra Esküdtt-Urak! mivel tartoztok, Tartománytok' Konstitúziójának, Lelketek-es-méretének, és a' Bé-vádolt' védelmezésének? — — Ezentúl kezdődött a' Közön-séges-Prókátor, vagy, Korona-Fiskális által elő-állított Tanúknak ki-kérdezte-tése. Eggy *Voodfall* nevű Tanú, azt tartozott bé-bizonyítani, hogy némelly Írásokat valóságosan a' Bé-vádolt tett legyen fel saját kezével. — *Horne Tooke*, azt jegyzette-meg *Voodfall* ellen, hogy nem emlékezhetik ez arra, a' mit állít. Ez azonban továbbra is tsak meg-maradt a' maga állítása mellett: a' mīdön *Horne Tooke* így szólott: „Nints itt szükség Tanúkra: a' mit én magam írtam, tsak mutatódjék elő nékem: magaménak fogom én azt esmérni, mint emberséges ember: mert én semmit se' írtam ollyat, a' mit, ha minden környülállásokat jól meg-fontolok: okom volna el-tagadni. — — „Hagygya. Kegyelmed — monda a' Fő-Bíró, *Horne Tookenak* — a' Törvényszéki rend-

tartást, maga folyamatjában. Én meg nem engedhetem, hogy önnön vallástételei által, olly szorúságba ejtse magát Kd, melyet nem láttatik el-látni előre, és a' melly-be való maga bukztatására nem köteleztetik törvényesen. Nem kell el-távozni a' szokástól; melly szerént szükség mindent, a' mi Kd ellen állítódik, meg-bizonyítani.

— — A' Bé-vádolt mellett lévő Prókátor *Erskine*, így szólott: Valamit fel-hozott a' Közönséges-Prókátor a' maga vádló-beszédjében: nem nyughatatlankodtat az engemet még tsak egy szempillantásig is. Erőszakról, és a' Konstitúciónak ostromlásáról szólott: de fegyverek, és ölö eszközök helyett, Írások mutatódnak elő a' Vád-alatt-lévőnek. Törvényszéki régula az: hogy a' leg-jobb próbákat leg-elsőben kell fel-hordani. De ha ezek az Írások a' leg-erősebb próbái a' Korona-Fiskálisának: úgy, igen sikertelen fog lenni az ő vádoló-lása. — Tanúnak vala elő állítva a' többek között, *Adams* is, azon Társaságnak Titoknokja, melly, nevezte magát: *A' Konstitúció eránt Tudósításokat szerző Társaságnak*. — *Horne Tooke* maga is tett fel Kérdéseket *Adams*nak, 's így szólott hozzája: „Kedves *Adams* Úr! igen meg-illetődöttnek láttatik lenni Kd. Vegyen bátorságot magának; nints mitől tartson; feleljen egyenesen, és tartózkodás nélkül, minden Kérdéseimre.“

Párisból Nov. 26-dikán: ; Közönségesen hirdeti itt egy Újság, hogy Néh. 16-dik *Lajos'* Fiának nevelésére, a' Közbátorságra ügyelő Deputátzió, két jámbor és okos Férjfiakat rendelt: harmadik hasonló Férjfiút pedig, a' végre adott mellé, hogy vigyázzon, ne hogy a' szükséges dolgokból fogyatkozást lásson ezen, tekintetet érdemlő (interessant) Árva, mint látott annakelőtte.

Carrier' nyakát alig ha el nem metztette már ekkoráig, midőn ezt írjuk, a' *Párisi* gill-jotín' vasa. Hasonló ki-menetelt jövendőt *Freron* a' maga *l' Orateur du peuple* tizimű folyó Munkájában, *Billaudnak*, *Colloznak*, és *Barrerének*.

Tudósítás.

Ama híres Szemgyógyító, és mind Orvosi Tudományak, mind a' Khirurgiának Doktora, Bátor *Febur*, vissza tért már *Budára* azon utazásából, mellyet *Horváth* Országban keresztül, *Styriába* tett vala, és *Budán* a' Repülő-hídhöz közel az 57-dik szám alatt lakik. Sok szegényeknek és gazdagoknak szemeket igen szerentsésen gyógyította, a' mint ezt sok Vice-Íspány Uraktól nyertt Bizonyosság-leveleivel meg-mutathatja. A' jövő telet *Budán* fogja tölteni. NB. A' szemnek bajait nem könnyen ítélheti és gyógyíthatja meg az ember, ha csak a' személyt nem látja. Egyedül csak az öregségből, vagy a' sok nézés által lett meg-eröltetésből származott Szemgyengeséget, (és a' folyó szemeket is ha tüzeesség nélkül vagynak) lehet, levelezés által, az e' végre készült szem-erössítő-vizekkel gyógyítani. És ezen víznek Butelliája egy

arany. Reggel és estve tseppent az ember egy tseppet belőle a' szemébe, és a' fejét egy fertály óráig hanyatt tartja. A' meg tüzesedéstől, vagy himlőtől származott fejr foltokat is, ha ezek fellyül a' szemre vagynak, meg-lehet a' nélkül gyógyítani, hogy az ember a' beteget lássa. Az e' végre való víznek Butelliája két arany: egy kis ruhára kell belőle tseppentetni, és ezt a' szemre tenni, és a' főt, mint fellyebb íródott, fél óráig hanyatt tartani. De ha az ilyen hájogos szem tüzes, fáj, és foly: ekkor kell az Orvosnak a' személt látni.

Vagynak neki, *Londonban* készültt igen jó Pápa-szemei, és egyéb Szem-üvegei, és ezek között zöldek is, mellyek a' szemet erőssítik: vagynak üveg-szemei is, mellyeket azoknak szépen bé tud a' szeme helyére tenni, (a' kiknek egy szemek nintsen.

Vagynak még neki, *Angliában* készültt kötői is, mellyekkel, a' Herniákat vagy szakadásokat fel-szokták kötni. Egynek az árra 3 arany, ha pedig két rugó van rajta 6 arany. Ha egy ilyen Eszköz el törnék (a' mi majd lehetetlen) ingyen mást ad érte. Vagynak neki Gummi-Elasticumból olyan eszközei is, mellyeknek azok jó hasznát vehetik, a' kik a' vizelletet nem tarthatják, az árra 3 arany. Vagyon még olyan itala is, mellyel a' hason lévő némelly (de nem minden) szakadások bé gyógyúlnak. Ennek árra 6 arany, és a' meggyógyulásához 2 vagy 3 hónap kívántatik. Ha valaki a' hasán lévő szakadásnak fel kötésére tsak levél által kérne kötöt, szükség hogy a' teste vastagságát meg-írja, azt a' punctumot a' hol a' szakadás van fel-jegyyezze: mellyik oldalán essék az, és hogy könnyen bé-lehet-e nyomni, ezeket is fel-tegye.